

Yttrande från Europeiska regionkommittén – EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2014–2020

(2015/C 140/04)

Föredragande:	Mauro D'Attis (IT-EPP), ledamot av kommunfullmäktige i Brindisi
Referensdokument:	Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2014–2020 COM(2014) 332 final

I. POLITISKA REKOMMENDATIONER**EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT****Allmänna kommentarer**

1. Europeiska regionkommittén välkomnar att kommissionen i sitt meddelande om EU:s nya strategiska ram för arbetsmiljö 2014–2020 strävar efter att anpassa sig till Europa 2020-strategins mål för sysselsättning genom att främja höga arbetsstandarder både i EU och internationellt, men undrar varför kommissionen inte har några planer på en specifik lagstiftningsåtgärd inom denna strategiska ram, i synnerhet när det gäller muskel- och skelettbesvär och cancerframkallande ämnen.

2. ReK stöder i detta sammanhang Europaparlamentets uppmaning till Europeiska kommissionen:

- Att utveckla, genomföra och stödja en modell för screening och registrering av asbest, i enlighet med artikel 11 i direktiv 2009/148/EG.
- Att genomföra en konsekvensbedömning och en kostnads-nyttoanalys av möjligheten att fastställa handlingsplaner för säker asbestsanering i offentliga byggnader.
- Att tillhandahålla information och riktlinjer för att uppmuntra privata fastighetsägare att effektivt undersöka och riskbedöma förekomsten av asbesthaltiga material i sina byggnader.

3. ReK framhåller den motsägelse som ligger i att kommissionen, samtidigt med inrättandet av EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2014–2020, i sitt arbetsprogram för 2015 meddelar att man eventuellt kommer att dra tillbaka förslaget till direktiv om ändring av rådets direktiv 92/85/EEG om åtgärder för att förbättra arbetsmiljön för arbetstagare som är gravida, nyligen har fött barn eller ammar.

4. Kommittén inser vikten av att åtgärder för att hantera arbetsmiljörisker och löpande förbättra arbetsmiljövillkoren samordnas på EU-nivå.

5. Kommittén noterar att en stor del av åtgärderna i EU:s strategi för perioden 2007–2012 har genomförts trots att det inte fastställts någon tidsplan med bindande och mätbara mål.

6. ReK betonar den avgörande och viktiga roll som arbetsgivarnas och arbetstagarnas företrädare har när det gäller att utveckla strategier för hälsa och säkerhet på europeisk, nationell, regional och lokal nivå, och kommittén uppmanar kommissionen att stärka den sociala dialogen i beslutsprocessen.

7. Vi stöder kommissionens beslut att identifiera tre viktiga utmaningar i den nya strategin, nämligen i) respekten för gällande lagstiftning; ii) bättre förebyggande åtgärder mot arbetssjukdomar inklusive nya och framväxande risker; iii) hanteringen av befolkningsförändringen.

8. Vi håller med Europaparlamentet om att den ekonomiska krisen inte kan användas som ursäkt för att undergräva de förebyggande strategierna, och understryker vikten av hälsa och säkerhet på arbetsplatsen som en grundläggande rättighet för arbetstagarna ⁽¹⁾.

9. Vi beklagar de lokala och regionala myndigheternas begränsade deltagande i EU:s strategi och uppmanar kommissionen att säkerställa att de formellt involveras när det görs åtaganden på området, och därmed erkänna dem som väsentliga institutionella aktörer bl.a. tack vare deras roll som betydande arbetsgivare.

10. Vi betonar att de lokala och regionala myndigheterna tack vare sina partnerskap och kopplingar till lokala företag kan spela en viktig roll genom att integrera lagstiftningen, främja ett "riskförebyggande synsätt" och en korrekt tillämpning av standarder för förebyggande verksamhet och genom att stödja aktiviteter för representation och kollektivt skydd av säkerheten.

De sju viktiga strategiska mål som fastställts av kommissionen

A. Fortsatt konsolidering av nationella strategier

11. Europeiska regionkommittén föreslår att man inrättar en central europeisk styrkommitté med befogenheter vad gäller identifiering, samordning och utveckling på arbetsmiljöområdet (gärna med Europeiska arbetsmiljöbyrån som samordnare), bl.a. i syfte att på effektivast möjliga sätt spela en proaktiv roll som referenspunkt och vad gäller vägledning och övervakning när medlemsstaterna tillämpar EU-lagstiftningen. Denna styrkommitté bör ha följande uppgifter:

- Den ska ha en organisatorisk modell som bygger på nätverk, genom att samordna befogenheter som för närvarande är fördelade över många olika europeiska organ (t.ex. Europeiska arbetsmiljöbyrån och Eurofound) och nationella, regionala och lokala organ i syfte att uppnå samverkans effekter. Dessa organs operativa uppgifter och funktioner skulle samtidigt behöva omdefinieras med tanke på de långtgående förändringar som ägt rum under de senaste femton åren.
- Den ska, i samarbete med och under medverkan av arbetsmarknadens parter på EU-nivå, också fungera som ett permanent forum för samråd och utveckling och göra det möjligt att få en helhetssyn vad gäller frågor inom arbetsmiljöområdet.
- Den ska, för att inte skapa ytterligare kostnader mot bakgrund av den utgiftsöversyn som pågår i EU, endast ta i anspråk personal, lokaler, nödvändig infrastruktur osv. som redan finns inom de EU-institutioner och nationella institutioner som är verksamma på arbetsmiljöområdet.

12. Vi anser att det krävs snabba åtgärder för att bemöta problemet med begränsningen av arbetstagares rättigheter och att man måste ingripa effektivt för att minska skillnaderna i arbetsmiljölagstiftningen och genomförandet av den, samt i arbetsmiljömodellerna, eftersom dessa skillnader är en av de faktorer som kan gynna uppkomst av social dumpning och illojal konkurrens på EU-marknaden.

13. Vi samtycker till kommissionens förslag att se över de nationella strategierna i ljuset av den nya ramen och upprätta en databas som täcker alla nationella strategiska ramar för arbetsmiljö i samarbete med Europeiska arbetsmiljöbyrån. Detta arbete ska genomföras i nära dialog med de europeiska arbetsmarknadsparterna.

14. Vi är övertygade om att det är nödvändigt att främja utvecklingen av en "riskförebyggande kultur" (med initiativ i skolor och inom lärlingsutbildning, yrkesutbildning och fortbildning) och en stabil och modern "företagskultur" som bygger på övertygelsen att arbetstagarnas kvalitet är avgörande för kvaliteten på de industriella processerna och produkterna.

⁽¹⁾ Europaparlamentets resolution om EU:s strategi för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen (2013/2685 (RSP)).

15. Utbildning i att förebygga arbetsmiljörisker är mycket viktig och gynnar såväl arbetstagare som företag.
16. Vi håller med kommissionen om att upplysning om arbetsmiljöfrågor börjar i skolan och stöder rekommendationen att arbetsmiljöfrågor bättre ska återspeglas i skolornas kursplaner.
17. Vi stöder kommissionens fokus på upplysningskampanjer för allmänheten och betonar den roll som de lokala och regionala myndigheterna bör spela på detta område.
18. Vi stöder särskilt finansieringen av åtgärder från och med 2014, och efterlyser särskilda former av stöd till projektförslag som lämnas in av lokala och regionala myndigheter, och särskilt av sådana myndigheter som företräder områden där det offentliga hälso- och sjukvårdssystemet inte har en effektiv täckning, eller som står inför demografiska utmaningar.

B. Underlätta efterlevnaden av arbetsmiljölagstiftningen, särskilt för mikro- och småföretag

19. I linje med principen om en horisontell subsidiaritet ställer sig Europeiska regionkommittén positiv till planerade åtgärder för att stödja företag med de tekniska och organisatoriska lösningarna för skyddet av hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.
20. Vi håller med kommissionen om att det är nödvändigt att tillhandahålla ekonomiskt och tekniskt stöd till det interaktiva onlineverktyget för riskbedömning (OiRA) ⁽²⁾ och andra tekniska, vetenskapliga och it-baserade verktyg i medlemsstaterna, särskilt inom de prioriterade områdena och till mikroföretag och småföretag.
21. Vi stöder kommissionens åtgärder för att främja utbyte av goda metoder med små och medelstora företag, som får stöd från större företag i kedjan avtalspart-leverantör-köpare för att förbättra arbetsmiljön.
22. Vi efterlyser en mer integrerad politik för små och medelstora företag (ekonomiska incitament, bättre tillgång till ESF och Eruf, praktiska och tekniskt-vetenskapligt noggranna verktyg för riskbedömning, partnerskap).
23. Vi efterlyser en politik för skattebefrielse för kapitalinvesteringar och årliga underhållskostnader för de företag som inför system och verktyg för hantering av arbetsmiljöfrågor i överensstämmelse med riktlinjer och modeller från offentliga behöriga regleringsorgan.
24. Vi önskar därför att man utarbetar en EU-plan för incitament till företag för projekt som syftar till att införa och underhålla system för hantering av arbetsmiljöfrågor, genom att använda garantifonder för att underlätta tillgången till banklån och genom ökat tekniskt stöd till företag, särskilt små och medelstora företag, bl.a. genom Europeiska arbetsmiljöbyrån.

C. Bättre tillämpning av arbetsmiljölagstiftningen från medlemsstaternas sida

25. ReK stöder åtgärderna och de politiska rekommendationerna i Europaparlamentets resolution av den 14 januari 2014 om effektiva yrkesinspektioner för att förbättra arbetsförhållandena i EU.
26. Vi välkomnar den vägledning och samordning av de enskilda medlemsstaternas yrkesinspektionsverksamhet och av tjänstemännen vid de myndigheter som ansvarar för arbetsmiljöfrågor som tillhandahålls av yrkesinspektörskommittén (SLIC), som får instrument och resurser från medlemsstaterna.
27. Kommittén håller med om att det är viktigt att tjänstemännen vid de offentliga myndigheter som övervakar arbetsmiljön även börjar fokusera på att lagstiftningen följs, och betonar de lokala och regionala myndigheternas roll när det gäller att stödja inspektörernas utbildning. Vi hoppas att man kommer att ta fram särskilda inspektionsmodeller för små och medelstora företag för att dessa inte ska drabbas av alltför betungande och kostsam byråkrati.

⁽²⁾ <https://osha.europa.eu/it/topics/oira>

28. Verktällighetsåtgärder bör bygga på objektiva belägg för effektivitet, med särskild inriktning på de branscher där det finns verkliga risker för överträdelser av arbetsmiljölagstiftningen, och garantera att de koncentreras på att upprätthålla befintliga bestämmelser om exponering för karcinogener som asbest och de sjukdomar som dominerar på arbetsplatserna, t.ex. muskel- och skelettbesvär, stressrelaterade sjukdomar och andra luftvägssjukdomar som kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL).

29. Vi skulle gärna se en stärkt roll för lokala och regionala myndigheter när det gäller lokal tillsyn, först och främst genom ett gradvist stärkande av deras befogenheter, särskilt beträffande systemet för upphandling och underentreprenad, som är ett av de viktigaste områdena där arbetsmiljön inte är tillräckligt skyddad.

30. Kommittén uppmuntrar utbyte av god praxis mellan de regionala och lokala myndigheter som är verksamma på detta område.

31. Vi håller med om att man i samarbete med medlemsstaterna, yrkesinspektörskommittén (SLIC) och rådgivande kommittén för hälsa och säkerhet (ACHS) bör bedöma hur effektiva utdömda sanktioner och böter samt okonventionella övervakningsmetoder är, under förutsättning att den offentliga sektorn ges möjlighet att medverka i dessa organ.

32. Vi anser att inrättandet av en europeisk plattform för skydd av migrerande arbetstagares hälsa är ett ändamålsenligt och strategiskt val mot bakgrund av ländernas allt sämre förmåga att ingripa till följd av globaliseringen och de sociala och demografiska förändringar som särskilt migrationsströmmarna orsakar.

D. Förenkla gällande lagstiftning

33. Europeiska regionkommittén välkomnar att direktiv 89/391/EEG, som enligt en undersökning som kommissionen genomförde 2011 är en av de 10 lagstiftningsakter som är mest betungande för små och medelstora företag ⁽³⁾, inkluderas i kommissionens program om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refit) ⁽⁴⁾.

34. Vi anser att påföljdsinstrumenten bör kompletteras av målinriktade bestämmelser med tydliga regler och effektiva och smidiga förfaranden, samtidigt som de bilaterala organ som företräder arbetsmarknadens parter ges en stärkt roll. Dessa parter kan, om de görs delaktiga i tillräcklig utsträckning, med tanke på sina roller på ett lämpligt sätt stödja de organ som fastställs i den nationella lagstiftningen i genomförandet av förebyggande åtgärder.

35. Vi stöder förslaget att som en del av utvärderingen av arbetsmiljölagstiftningen granska hur riskbedömningen kan förenklas och/eller vilka minskningar av administrativa bördor och dokumentation som kan göras. Samtidigt måste man dock se till att nivån på arbetstagarskyddet inte sänks.

36. Vi anser att det för vissa sektorer, särskilt för mikroföretagen, är möjligt att ta fram och främja instrument som underlättar riskanalysen, t.ex. det interaktiva onlineverktyget för riskbedömning (OiRA). Objektiva kriterier och parametrar som fastställs gemensamt av de ansvariga institutionella aktörerna bör baseras på en grundlig riskbedömning och riskhantering och i så förenklad form som möjligt med målet att utveckla förenklade riskbedömnings- och riskhanteringsinstrument, bland annat i form av frivillig certifiering.

37. Vi tror att orsaken till att systemet för förvaltning av arbetsmiljön är så komplext och betungande inte alltid är den offentliga lagstiftningen, utan delvis ligger i den byråkrati som efterlevnaden av internationella standarder medför. Vi erkänner kompetensen hos dem som ansvarar för säkerheten men anser att man inte bör skapa ytterligare svårigheter för företagen, särskilt de mindre företagen. Därför hoppas kommittén på en europeisk debatt om kvalitetscertifiering av arbetsmiljön, med syfte att utforma en frivillig EU-standard som fastställer hållbara minimikrav.

E. Den åldrande arbetskraften och framväxande nya risker

38. Europeiska regionkommittén är övertygad om att åtgärder som syftar till skydd av hälsa och säkerhet på arbetsplatsen bör behandlas ur ett förebyggande helhetsperspektiv och med hänsyn till det starka sambandet mellan produktion, arbete och miljö samt vara baserad på de bästa medicinska och vetenskapliga belägg som finns tillgängliga.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/smes/top10report-final_en.pdf

⁽⁴⁾ COM(2012) 746.

39. Vi uppmärksammar de sjukdomar som orsakas av asbest, lungsjukdomar, hudsjukdomar, cancer, astma, obstruktiva lungsjukdomar, muskel- och skelettbesvär, stressrelaterade sjukdomar och andra kroniska besvär, och framhåller att det bör genomföras grundliga analyser av befintliga och nya risker som uppstår till följd av omstruktureringar, ny teknik samt nya material och produkter.

40. Vi anser med tanke på den vetenskapliga osäkerheten att det i den industriella användningen av ny teknik, nya material och nya produkter är nödvändigt att tillämpa en "försiktighetsprincip" i förvaltningen av hälsorisker.

41. Vi anser

- att man bör beakta det hälsomässiga och psykologiska välbefinnandet hos arbetstagare i samband med omstruktureringar och införandet av ny teknik och nya arbetsmetoder,
- att man bör göra en komplett riskbedömning av konsekvenserna för arbetskraften och samhället, och att man i detta sammanhang även måste beakta den ekonomiska nyttan och de ekonomiska kostnaderna,
- att försiktighetsprincipen måste vara "riskinriktad" och innebära en rimlig bedömning så länge som det inte finns uppgifter som bygger på en bredare vetenskaplig grund och som validerats tekniskt av den centrala europeiska styrkommitté som avses ovan.

42. Vi noterar det ökande antalet kvinnor i arbetslivet och att det finns skillnader i kvinnors och mäns arbetsliv (typ av arbete och olika riskexponeringar), som påverkar deras hälsa och säkerhet.

43. Vi rekommenderar en diversifiering av skyddsåtgärderna på arbetsplatsen för att säkerställa att de fungerar effektivt för både kvinnor och män, och att man tar hänsyn till den typ av arbete som utförs och de subjektiva och objektiva skillnaderna i de olika riskexponeringarna.

44. Vi håller med om att arbetsmiljöpolitiken kan bidra till att bekämpa diskriminering och främja lika möjligheter i EU-politiken genom att främja en korrekt tillämpning av direktiv 2000/78/EG, som handlar om skydd av hälsa och säkerhet på arbetsplatsen för personer med funktionsnedsättning, och direktiv 2006/54/EG, som förbjuder mindre förmånlig behandling av kvinnor på arbetsplatsen på grund av graviditet eller moderskap ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾.

45. Kommittén betonar att "livslångt lärande och frivilligarbete är viktiga drivkrafter bakom aktivt och hälsosamt åldrande. Vuxenutbildning och äldre personers frivilligarbete kan stödjas på europeisk, nationell och lokal nivå i syfte att bidra till ett förlängt arbetsliv, ett aktivt pensionärsliv och ett självständigt boende" ⁽⁷⁾. EU bör därför främja utarbetandet av en handbok i god europeisk praxis för aktivt åldrande.

46. För att främja en lösning på frågan om arbetskraftens åldrande måste man därför se till att det sker ett utbyte av information och god praxis mellan medlemsstater och företag samt främja lämpliga rehabiliteringsåtgärder.

47. Vi är övertygade om att "EU:s åtgärder för att främja aktivt och hälsosamt åldrande samt solidaritet mellan generationerna kommer att öka tillväxtmöjligheterna i hela EU och innebära ekonomiska fördelar både för offentliga och privata aktörer på lokal och nationell nivå samt EU-nivå" ⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ Rådets direktiv 2000/78/EG, EGT L 303, 2.12.2000.

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/54/EG, EUT L 204, 26.7.2006, s. 23.

⁽⁷⁾ CdR 56/2012 fin – Aktivt åldrande: Innovation – Smart hälsa – Bättre liv. Arnoldas Abramavičius (LT-EPP)

⁽⁸⁾ CdR 56/2012 fin – Aktivt åldrande: Innovation – Smart hälsa – Bättre liv. Arnoldas Abramavičius (LT-EPP)

F. Förbättra insamlingen av statistik och utveckla informationsbasen

48. ReK betonar att en förbättrad datainsamling är viktig för att säkerställa en möjlighet att jämföra arbetsmiljöresultat i EU, och framhåller att syftet med riktmärkning måste vara kontinuerliga förbättringar genom att identifiera bästa praxis för processer snarare än bara rangordning. Målet ska vara att medlemsstaterna i högre grad delar information om faktiska risker.

49. Vi stöder kommissionens uppmaning att också på lokal och regional nivå samla in och ta fram mer uttömmande statistik om arbetsolyckor, arbetssjukdomar, exponering i arbetet och arbetsrelaterad ohälsa.

50. Kommittén anser att arbetsmarknadsparternas roll i förvaltningen av informationssystemet för arbetsmiljöfrågor är alltför begränsad. De skulle kunna vara effektiva partner när det gäller att bygga upp systemarkitekturen, samla in en större mängd data om sektorn, förvalta informationsflöden samt använda informationen.

51. Vi betonar att mer tillförlitlig statistik tjänar till att ge en översikt över risker för arbetstagarnas hälsa, att bättre förstå orsakerna, och att dra praktiska slutsatser.

52. Vi förespråkar inrättandet av ett europeiskt informationssystem för förebyggande på arbetsplatsen (kunskap för att främja förebyggande) som ett praktiskt dynamiskt instrument för att integrera den information som finns i befintliga nationella system. Dessutom bör man skapa en tolkningsmodell med en gemensam databas.

G. Bättre samordning av EU:s insatser och internationella insatser

53. Vi stöder kommissionens åsikt att tydliga normer i EU:s arbetsmiljölagstiftning kan bidra till att åstadkomma likvärdiga arbetsnormer också på global nivå genom bilaterala och multilaterala avtal med tredjeländer.

54. Vi anser att det i den nya globaliserade världen är nödvändigt att säkerställa att internationella konventioner och avtal om arbetsmiljönormer antas och tillämpas i praktiken av alla berörda parter för att upprätthålla EU:s konkurrenskraft och förhindra utflyttning av företag till tredjeländer med en mer tolerant lagstiftning.

55. Vi påminner kommissionen om att uppmana medlemsstaterna att ratificera alla ILO-konventioner och andra internationella konventioner och avtal om hälsa och säkerhet, och att se närmare på arbetsmiljönormerna och relaterade frågor i förhandlingarna om alla partnerskap som etableras runt om i världen och särskilt i de pågående förhandlingarna om det transatlantiska partnerskapet för handel och investeringar med USA.

Bryssel den 12 februari 2015

*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Markku MARKKULA
